

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» щодо визначення територіальної підсудності судових справ, підсудних розташованим на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя судам, та підслідності кримінальних правопорушень, вчинених на тимчасово окупованій території

(реєстр. № 9331 від 23 листопада 2018 року)

За дорученнями Голови Верховної Ради України від 26 листопада 2018 року Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 17 січня 2019 року (протокол № 76) проект Закону про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» щодо визначення територіальної підсудності судових справ, підсудних розташованим на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя судам, та підслідності кримінальних правопорушень, вчинених на тимчасово окупованій території (реєстр. № 9331 від 23 листопада 2018 року), поданий народними депутатами України Гончаренком О.О., Геращенко А.Ю. та іншими народними депутатами України (далі – Законопроект).

Згідно із пояснювальною запискою до Законопроекту його метою є приведення до вимог указів Президента України щодо ліквідації та створення судів (від 29 грудня 2017 року №№ 452/2017, 453/2017, 454/2017, 455/2017) та кримінально-процесуального законодавства України норм статті 12 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» в частині визначення територіальної підсудності судових справ підсудних розташованим на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя судам та підслідності кримінальних правопорушень, вчинених на тимчасово окупованій території.

Розглядаючи даний Законопроект, Комітет з питань правової політики та правосуддя виходить з такого.

В Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8), права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод, судоустрій, судочинство, організація і діяльність прокуратури, органів досудового розслідування, органів і установ виконання покарань визначаються виключно законом України (пункти 1, 14 частини першої статті 92).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Законопроектом пропонується внести зміни до частин першої та другої статті 12 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» (далі – Закону), замінивши назви ліквідованих судів на новостворені відповідно до вищеназваних указів Президента України.

Після ліквідації та створення судів, що здійснено згідно із зазначеними вище указами Президента України, змін до Закону в частині визначення територіальної підсудності судових справ, підсудних розташованим на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя судам, внесено не було.

Наразі склалась ситуація, коли відсутні правові підстави звертатись в новостворені суди для здійснення правосуддя або визначення ними суду, який буде здійснювати правосуддя у відповідних категоріях справ.

Крім того, Законопроектом передбачається визначити підслідність кримінальних правопорушень, вчинених на тимчасово окупованій території, в загальному порядку, визначеному Кримінальним процесуальним кодексом України.

Згідно із Законом підслідність кримінальних правопорушень, вчинених на тимчасово окупованій території, визначається Генеральною прокуратурою України. Однак, після відтворення та початку функціонування прокуратури Автономної Республіки Крим (в місті Києві), Головного управління Національної поліції в АР Крим та місті Севастополі (в місті Одесі) та Головного управління Служби безпеки України в АР Крим (в місті Херсоні) існуючий наразі спеціальний порядок визначення підслідності втратив свою актуальність.

Слід зазначити, що відповідно до частини першої статті 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Складовою верховенства права є принцип правової визначеності, основу якого утворює

ідея передбачуваності (очікуваності) суб'єктом відносин визначених правових наслідків (правового результату) своєї поведінки, яка відповідає наявним у суспільстві нормативним приписам.

Принцип правової визначеності вимагає ясності й однозначності правової норми та забезпечення того, щоб ситуації та правовідносини залишалися передбачуваними (правові позиції Конституційного Суду України у рішеннях від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010, від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010, від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011, від 20 грудня 2017 року № 2-р/2017).

Зокрема, відповідно до рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005 «із конституційних принципів рівності і справедливості впливає вимога визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі» (абзац другий підпункту 5.4 пункту 5 мотивувальної частини).

Такий підхід узгоджується з практикою Європейського суду з прав людини (далі - ЄСПЛ). Про те, що принцип правової визначеності є складовою верховенства права, йдеться в рішенні ЄСПЛ від 28 жовтня 1999 року у справі «Брумареску проти Румунії» (пункт 61). У рішенні від 13 грудня 2001 року у справі «Церква Бесарабської Митрополії проти Молдови» ЄСПЛ зазначив, що закон має бути доступним та передбачуваним, тобто вираженим із достатньою точністю, щоб дати змогу особі в разі необхідності регулювати його положеннями свою поведінку (пункт 109).

Крім того, позицію Конституційного Суду України поділяє Європейська Комісія «За демократію через право» (Венеційська комісія), яка у схваленій на 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25-26 березня 2011 року) (CDL-AD(2011)003rev) Доповіді «Верховенство права» відзначила, що юридична визначеність вимагає, щоб юридичні норми були чіткими і точними та спрямованими на забезпечення того, щоб ситуації та правовідносини залишались передбачуваними (пункт 46 Доповіді).

Відповідно до висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України за результатами розгляду у першому читанні законопроект доцільно повернути суб'єкта права законодавчої ініціативи на доопрацювання. Погоджуючись із запропонованими змінами, дане Управління з приводу визначення підслідності кримінальних правопорушень зауважує, що на сьогодні тимчасово окупованими визнані як території, визначені в статті 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», так і території, зазначені в статті 1 Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях». Тому більш доцільним законодавчим кроком було б одночасне врегулювання питання підслідності кримінальних правопорушень, вчинених на тимчасово

окупованих територіях, визначених в Законі України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях».

Крім того, даний Законопроект слід розглядати одночасно з проектом Закону про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» щодо визначення підслідності кримінальних правопорушень, вчинених на тимчасово окупованій території (реєстр. № 8577 від 09 липня 2018 року), який спрямований на врегулювання тотожних питань.

Комітет Верховної Ради України з питань європейської інтеграції дійшов висновку, що зазначений Законопроект не належить до пріоритетних сфер адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, або регулюється національним законодавством країн-членів ЄС, а отже, не потребує експертного висновку Комітету з питань європейської інтеграції.

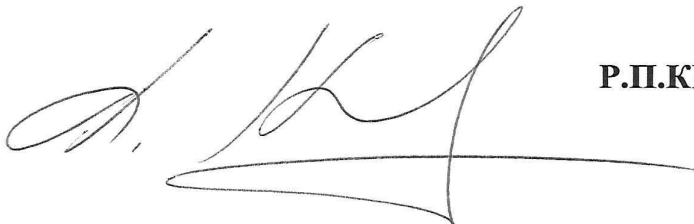
Комітет Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції зазначає, що у проекті акта не виявлено корупціогенних факторів – проект акта відповідає вимогам антикорупційного законодавства.

На підставі викладеного вище Комітет вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» щодо визначення територіальної підсудності судових справ, підсудних розташованим на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя судам, та підслідності кримінальних правопорушень, вчинених на тимчасово окупованій території (реєстр. № 9331 від 23 листопада 2018 року), поданий народними депутатами України Гончаренком О.О., Геращенко А.Ю. та іншими народними депутатами України, включити до порядку денного пленарних засідань Верховної Ради України та прийняти в першому читанні за основу.

2. Визначити доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України народного депутата України, співголову підкомітету з питань судоустрою, статусу суддів, забезпечення діяльності судів, правового статусу Державної судової адміністрації України Македона Ю.М.

Голова Комітету

Р.П.КНЯЗЕВИЧ